

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig

Salisburgi, 1693

11. De His, quæ siunt à majore parte Capituli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

IV. In Concil. Trident. *sess. 25. de Reform. cap. 6.* constitutum, ut in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis Capitulum initio cujuslibet anni eligat ex Capitulo duos, quorum consilio & consensu Episcopus, vel ejus Vicarius uti teneatur, si contra quosdam de Capitulo procedendum fuerit: ita tamen, ut utriusque Capitularis vorum pro uno tantum habeatur, & alterum sit ipsius Episcopi. Quod si uterque ab Episcopo dissentierit, tertius eligatur, & juxta eam partem, cum qua iste tertius convenerit, discordia terminetur. Verum sub hac dispositione Concilij tantum comprehendit Capitula ab Episcopi ordinaria Jurisdictione exempta, referunt à S. Congregatione Cardinalium declaratum plurimi citati apud Barb. *ad idem cap. 6. num. 3.* In aliis igitur Capitulis non exemptis poterit Episcopus propria auctoritate contra singulares de Capitulo ad summum cum consilio aliorum procedere, quia teste Joan. Honorio *hoc tit. in fine* non reperitur textus, qui in processu contra aliquos de Capitulo consensum reliquorum exigit.

Quod si totum Capitulum deliquerit, sive jam id exemptum sit, sive non, posse tunc Episcopum sine adjunctis Capitularibus procedere, pariter à S. Congregatione decisum referunt citati apud Barbos. *diel. loc.* nisi delictum esset in personam Episcopi, vel contemptum ejus, vel ubi Episcopus haberet interesse; nam tunc ex eadem Cardinalium decisione facultas procedendi contra Capitulum ad superiorem devolveretur.

Cæterum in aliis casibus, ut in exercitio Jurisdictionum, item in administratione rerum temporalium extra causam alienationis plerumque non consensum, sed consilium tantum requiri, magis inter DD. convenit. Imò consuetudine vel præscriptione passim introductum esse, ut in plerisque ca-

sibus sine consilio vel consensu Capituli Episcopi procedere valeant, attellatur Sotomachus Gratianus *disceptionum forensium cap. 100. num. ult.* Zetola in *Praxi forensium part. 1. Verbo. Capitulum. num. 1.* Et quod talis consuetudo valida sit, patet *Cap. ea noscitur. 6. hoc tit. 6. cap. 1. Consuetudine in 6.* Quod verò Joann. Honorius *hoc tit. n. 11.* dicit, non requiritur temporis lapsus ad consuetudinem adducendam circa requisitionem consensuum, sed frequentatos actus sufficere, prout id etiam alii DD. tradunt in consuetudine legis dubiæ declaratoria. Patet *cap. cum dilectus. 8. de Consuetudinibus Menoch. de Arbitrariis. centuria 1. c. 83. n. 10.* id intelligo, quando vere dubium an in aliquo specifico actu consilium consensum requiratur; secus si id jure sum sit, tunc enim etiam ea, quæ contra consuetudinem contra legem introductam superius in Lib. I. in Tit. de Consuetudinibus, concurrere debent.

TITULUS XI.

De His, quæ fiunt a parte Capituli.

SUMMARIÆ.

1. Capitulum convocare quis possit?
2. Capitulares absentes quando vocandi.
3. Capitularium saltem duæ partes præsententur.
4. Unus vocandus non vocatus possit irritare actum.
5. Capitulum, ut dicatur aliquod scilicet, Capitularis tractatio.
6. Capitulares debent esse in majoribus in diebus.
7. An etiam in Monasterijs?
8. Major pars Capituli trahit ad se minorem.
9. An sufficiat majoritas respectiva?
10. Capitularium major & minor pars debent esse in diebus.
11. Capitulum an & qualia statuta facere possit?
12. Fabricæ Cathedralis Ecclesiæ conservatio ad quæ pertinet?

Dependit cap. fin. h. t. cum oppositione contrarium, & ibi, an pars major prevaleat, quando agit de jure singulorum?

Subscriptio Capitularium in instrumento super actum Capitulari recte qualiter faciendâ?

Trahitur hoc loco modus procedendi in Capitulis Ecclesiarum tum Cathedralium, tum aliarum inferiorum, cujus quædam materiæ seriem breviter aliquot notatis explicabo.

Notandum itaque I. quòd potestas convocandi Capitulum regulariter quidem ad Episcopum pertinet, qui vota singulorum recipere, & secundum ea concludere debet, si tamen Episcopus absens fuerit, vel de re & commodo ipsius Episcopi, aut negotio præcisè Capitulum ipsum tangente agatur, tunc non ad Vicarium seu Officium Episcopi, sed unum de Capitulo, ad quem de jure vel consuetudine spectat, v. g. Praepositum, Decanum, vel Seniores illa facultas convocandi Capitulum pertinebit. *Trid. sess. 25. de Reform. c. 6.*

Notandum II. quòd ad actus Capitulariter tractandos Canonici, qui à loco residentie absunt, non debeant necessario vocari, juxta Glossam communiter receptam in c. cum inter. de Electione. arg. c. 2. §. hoc jus porrectum. ibi. *majore parte ibidem servientium consentiente* &c. *caus. in 10. 2.* exceptis tribus casibus, quos notat Glossa in c. 2. de Testibus. in 6. videlicet in causa electionis novi Prælati. c. quia propter. 42. de Electione. II. Quando recipitur aliquis in Canonicum, c. cum in Ecclesijs. 33. de Præbendis in 6. III. In celebrationibus à divinis. c. quamvis. 8. de Offic. Ordin. in 6. Volunt tamen aliqui DD. cum Pan. in c. 1. b. t. n. 15. idem, quòd in his tribus casibus constitutum est, etiam ad alias omnes causas magnas & arduas extendi debere, quòd vocatio absentium sit Canonice favorabilis, & consequenter ex paritate

rationis amplianda, & ad similes vel majores causas extendenda, quæ in re consuetudo locorum potissimum observanda.

Notandum III. illud esse rationi plurimum consentaneum, quòd præsentibus Canonici extra casum necessitatis, & periculum in morâ, ac nisi contrarium alicujus loci consuetudine introductum sit, procedere non possint, nisi saltem duæ tertiæ Capitularium præsentibus fuerint, v. g. ex triginta viginti, prout docet Panor. in dicto cap. 1. n. 16. arg. L. 3. & 4. ff. *Quod cujusque universitatis nom.*

Notandum IV. quòd illi, qui de jure vel consuetudine vocandi sunt, omnes omnino & singuli vocari debeant, ita, ut juxta communior sententiam, si vel unus citatus non sit, possit agere de contemptu, & id, quod à reliquis actum est, si velit, irritare, quia plus operatur contemptus unius, quam consensus aliorum, c. quod sicut. 28. & cap. bone memorie. 36. de Electione. Panor. d. n. 16. v. dico tamen.

Notandum V. ut actus dicatur factus à Capitulo, debent Capitulares fuisse congregati capitulariter, & cum iis tractatus habitus. Unde non sufficit, si singuli Canonici seorsim aliquid promittant, vel suam voluntatem declarent. Joan. Honor. b. tit. n. 1.

Notandum VI. non omnes Canonicos habere jus dandi votum in Capitulo, etenim in Clem. 2. de etate & qualitate. & Conc. Trid. sess. 22. de Reform. cap. 4. constitutum est, ut tam in Ecclesijs Cathedralibus, quam Collegiatis sive secularibus, sive regularibus nullam vocem in Capitulo habeat, qui saltem Subdiaconus non sit.

Sed dubitatur, an ista constitutio in Monasterijs etiam certorum Religiosorum locum habeat, in quorum Regulis à fundatoribus Ordinum constitutum est, ut quoties aliqua præcipua agenda sunt in monasterio,

omnes omnino etiam juniores ad consilium convocari debeant? *¶* Probabiliter dici posse prædictam Trid. constitutionem nihil immutasse in similibus Regulis, sicut ex congregatione Cardinalium & Azorio notat Zypæus in *Analysi Juris Pontificij, hoc tit. n. 2.* Ratio est, quod in dubio non censetur Pontifex per generalem legem derogare particularibus statutis, nisi id exprimat. *c. 1. de Const. in 6.* Licet verò in Conc. Trid. & cit. Clementina etiam *Ecclesiarum Regularium* mentio fiat, possunt tamen illa verba commode explicari de Ecclesiis aliorum Ordinum, qui talia statuta particularia non habent. Videantur tamen, quæ superius in Lib. I. in Titulo de *Electiõne. §. 1. n. 6.* dicta sunt.

8 *Notandum VII.* quando in Jure consensus Capituli requiritur, non esse necessarium, ut omnes Capitulares nullo excepto consentiant, sed sufficere, si consentiat *major pars*: nam quod major pars Capituli facit, totum Capitulum fecisse censetur; ita ut regulariter *major pars* secumtrahat minorem etiam nolentem. *cap. fin. h. t. & l. quod major. 10. ff. Ad municipalem.*

9 *Notandum tamen VIII.* quod ut major pars Capitularium prævaleat, non debeat esse major respectu aliarum partium minorum, sed respectu omnium Capitularium præsentium. e. g. si collatio beneficii pertineat ad Capitulum, in quo sunt 12. Capitulares, & 3. vellent conferre Petro. 4. Paulo. 5. Joanni, nulla ex his vota attenderentur, sed novus tractatus instituendus foret, donec in aliquem absolute major pars Capituli, nimirum in proposito 7. ad minus Capitulares convenirent. Textus & Gloſ. in *c. Ecclesia vestra. 48. de Elect. & in c. si cui. 23. de Electiõne in 6.* ait tamen Zypæus *d. l. n. 1.* consuetudine passim obtentum esse, ut etiam major pars respectu aliorum minorum, licet

non sit talis respectu totius capituli, tamen
tur, quod an verum sit, ab utroque dicitur
Consuetudo enim, cum sit facta, & non
requiratur ut Consuetudo dicitur
cta, non præsumitur, sed probari debet
Andreas Gaill. *Lib. 1. præf. Observatio
serv. 36. in fine.*

Notandum IX. Conjunctionem requiritur
major & sanior pars consentiat, propter
minor utatur melioribus rationibus, &
ex viris gravioribus & prudentioribus
poterit contradicere parti majori, &
per eam conclusum est, irritare, &
audiatur, ad legitimum superiorem app
re. Text. & DD. *in c. 1. h. t.* Unde requi
riter prohibentur dari suffragia, sed
per fabas, aut lapillos, sed quilibet
mentem voce vivâ edicere debet, vel
in scriptis, si justa causa interit, ne
vota dicantur, ut non tantum numerus
& sanioritas appareat. Pan. *in cap. Ec
vestra. 48. de Elect. n. 7.*

Notandum X. Quod Capitulum
dendi statuta circa negotia ipsum Cap
lum concernentia DD. quidem paten
buan, Abbas, Decius, & Felinus. *in c. 1.
accessissent. 8. de Constitutiõibus in
Abbas in c. 1. h. t. n. 14.* id tamen
ut si statuta sint circa causas arduas &
præjudicij, veluti augendas vel minu
præbendas, novum aliquid circa reditu
Canonicorum inducendum &c. *in c. 1.
Episcopi accedere debeat, arg. c. ex p
12. de Constitut. c. cum consuetudine
Consuetudine Barb. Juris Eccles. *in c. 1.
1. c. 32. n. 16. & 18.* Imò contra
mune ne quidem cum consensu Episcopi
potè, qui ipsemet Juri communi statu
itatuere quidquam possit, nisi cum A
tate vel approbatione S. Pontificis. *in c. 1.
ne Romani. 2. in princ. de Elect. Barb.
n. 17. Zoël. ad Tit. de Constit. n. 24.**

E N C

Notandum XI. Quòd Episcopus cum priori parte Capituli possit statuere, ut quilibet Capitularium teneatur de suis redditibus contribuere pro necessaria reparatione fabricæ Cathedralis, quamvis aliqui, sed minores numero ex Capitularibus dissentiant, s. fin. hoc iit. Ubi sciendum, quòd reparationem quidem Ecclesiæ Cathedralis principaliter incumbat Episcopo ex illis redditibus, qui specialiter pro fabrica Ecclesiæ deputati sunt, sicut de Jure antiquorum Canonum quarta pars reddituum Ecclesiasticorum debebat pro conservatione Ecclesiæ celebrari, cap. quatuor. 27. cum 3. seqq. causa 12. quæst. 2. quòd si verò illa quarta non sufficiat, nec Episcopus dives sit, locum habet dispositio hujus cap. fin. cui ad stipulatur tenus in cap. 1. de Ecclesiis edificandis. Et si demum nec Episcopus, nec Canonici habere abundantes redditus habeant, quibus cura defectum necessariæ sustentationis sue regere possint, licitum erit Episcopo cum consensu Capituli alios inferiores beneficiatos de superfluis redditibus ad contributionem pro fabrica Ecclesiæ Cathedralis vocare, ac etiam redditus quosdam vacantium beneficiatorum eo deputare. Abbas & Barbof. in dict. cap. fin. h. 7. Videtur autem decisione hujus cap. fin. obitare generalis doctrina, quæ traditur in l. perfundum. 11. ff. de Servitut. præl. rustic. l. Sabinus 28. ff. de Communi dividendo. cap. in re communi. 56. de Reg. Jur. in 6. quòd videlicet major pars tantum prævaleat minori, si agatur de rebus ad universitatem, quatenus universitatè pertinentibus, si verò agatur de rebus & jure singulorum (quemadmodum hic de redditibus singulorum Canonico-rum) tunc obtineat Regula 29. jur. in 6. quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari, & plus valet unus contradictio, quam consensus reliquorum, saltem quoad portionem, quæ ipsorum contradicentem contingeret.

In hac difficultate notabili distinctione utuntur Gloss. Innoc. & Pan. in eodem cap. fin. Utrum scilicet agatur de rebus acquirendis, & quæ adhuc pertineant ad Ecclesiam, licet sint deputatæ ad perceptionem Canonico-rum, vel utrum agatur de rebus acquisitis, & jam propriis factis? Priori casu censent procedere decisionem dict. cap. fin. maxime ob favorem piæ causæ, in altero autem locum habere supra citatos Juris textus, in quibus dicitur, quòd Juri singulorum per majorem partem nequeat præjudicari. Quamvis autem in l. juris gentium. 7. §. 17. & 19. ff. de Pactis. statuatur, ut si heres pacificatur cum creditoribus defuncti de remittenda aliqua parte debiti, prævalere debeat consensus plurium creditorum, qui potiora debita habent, licet etiam hic actiones sive obligationes debitorum in creditorum bonis sint. l. qui actionem. 15. ff. de Reg. juris. l. id apud se. 143. ff. de Verb. signif. l. rem in bonis. 52. ff. de Acquir. rerum dom. id tamen credendum est ita decretum fuisse ob favorem defuncti, ne facile sine herede futurus sit, & bona ipsius propter æ alienum subhastentur cum non exigua honoris diminutione.

Putarem, in nostro proposito circa reparationem Ecclesiæ non incongruè addi posse, rationem alicujus specialitatis esse, quòd redditus Ecclesiastici non simpliciter assignentur Canonico-rum, aut in eorum proprietatem transeant, sed cum implicito onere ex Autoritate Canonum adscripto concurrenti ad reparationem Ecclesiæ, ubi casus necessitatis emerferit; & consensus majoris partis Capituli nõ tam requiri, an velint absolute contribuere, quam an velint sine contradictione, & ulteriori lite agnoscere, hic & nunc esse casum necessariæ contributionis, ita ut leges superius in contrarium allegatæ intelligantur,

ligantur, quando exactio contra bona acquisita singulorum fit citra speciale onus ex Auctoritate Juris ipsis bonis (saltem quatenus ad certas personas spectant) impositum; prout in simili ex eadem ratione videtur procedere, quod Imperator & Principes soleant statibus & subditis collectas etiam de propriis acquisitis solvendas imponere, dummodo pars major consentiat, quia negari non potest vel ab ipsa naturali lege subditis, eorumque bonis sustentationem congruam Principis impositam esse.

14. *Notandum postremò*, quod si super actis Capitularibus debeat erigi instrumentum seu scriptura, non sit necesse, ut singuli Capitulares se subscribant, sed sufficiat apprimere sigillum ordinarium Capituli, & quibusdam verbis in contextu instrumenti, vel inferius adscribere, quod Capitulum vel Collegium talis Ecclesie id fecerit. Panorm. *in c. 4. de his, que sunt à Prælati n. 7.* Miningerus: *Centuria 1. observ. 76. Cent. 3. observ. 18.* Exciipiunt tamen DD. causam alienationis bonorum, & alias causas valde arduas, in quibus censent singulorum nomina exprimenda esse, *arg. L. fin. C. de Vendendis rebus civitatis.* Bartholus *in L. 1. ff. de Albo scribendo.* sed & hic consuetudo locorum attendenda: multoties enim etiam in causis arduis tantum Præpositus, Decanus & Senior nomine totius Capituli se subscribunt.

TITULUS XII.

Ut Ecclesiastica Beneficia sine diminutione conferantur.

SUMMARIUM.

1. Beneficium quatuor modis diminuitur.
2. Beneficio non potest imponi novum onus, & ibi de primis fructibus.
3. Fructus vacantis beneficij ad quem pertineam?
4. Beneficij divisio quando fiat?
5. Beneficij dismembratio quid, & quando liceat?

6. Beneficij suppressio quando fieri possit.
7. De Missarum reductione.
8. Beneficia in Ecclesiis collapsis non debent imponi.
9. Vnus beneficij que dicatur, & qui que fiat?
10. Vnus beneficij quis possit?
11. Ad unionem beneficij requiritur casus necessarius.
12. Uniones factæ possunt ab Episcopo revocari.
13. Vnus non possunt Episcopi beneficia in eadem Diocesi.
14. Vnus beneficia reservata quando possit fieri.
15. Vnus hodie non possunt parochiales beneficia vel pia loca. Limitatur tamen.

Quatuor modis diminui dicitur beneficium: videlicet per impositionem oneris, divisionem, dismembrationem, & suppressionem, quæ omnes diminutiones regulariter ordinario collatorihibitæ sunt, nisi ex justa aliqua causa, tam quæ collator, sed potius quæ iudicis facticus & Episcopus aliquid legitime facere permittatur.

Igitur non potest collator beneficium aliquo onere reali vel personali gratia partem reddituum beneficij collati liberare: quia pro collatione beneficij collator non potest obligari ad obsequium, nisi se simoniam, inferius in Lib. V. in *Trid. sess. 24. de Reform. c. 14.* omnes consuetudines improbantur, ex quibus in quacunque provisione, collatione, vel electione ad possessionem cuiuslibet beneficij, solutiones, promissiones, compensationes, quæ in pios usus non vertantur, fiunt. Unde Paul. Laymann *Theol. mor. lib. 4. tract. 10. c. 20. n. 46.* existimat, exactionem primarum fructuum in quibusdam Diocesium tam non bene subsistere, nisi ubi Theophrastus ceptum non est.

Imò nec fructus tempore vacantis beneficij obvenientes suis usibus applicaverit collator, sed eos futuro succedenti collatori dare debet, nisi ex speciali privilegio

E N O